

Slovenski dom

Štev. 101.

V Ljubljani, četrtek 5. maja 1938.

Leto III

Važen sestanek Male zveze v Sinaji

Sinaja, 5. maja. o. Včeraj so se tu začela posvetovanja zunanjih ministrov Male zveze. Predsednik jugoslovanske vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović ter češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta sta se z istim posebnim vlakom pripeljala v Sinajo, kjer ju je sprejel zunanji minister Petrescu Comnen s številnimi domačimi in tujimi časniki. Njegovemu pozdravnomu govoru je odgovarjal dr. Stojadinović, ki je na koncu vzkliknil Romuniji.

Dr. Stojadinović in dr. Krofta sta se odpeljala v hotel Palace, kjer bosta med zasedanjem stanovala, nato sta se vpisala v dvorno knjigo ter obiskala predsednika romunske vlade patrijarha Mirona Cristea.

Malo pred 11 se je začela prva seja stalnega sveta Male zveze pod predsedstvom romunskega zunanjega ministra Petresca. Druga seja je bila ob 17, tretja danes ob 10.30, četrta pa bo danes ob 17.

Nocoj bo izšlo o razgovorih uradno poročilo. Romunska radijska postaja Romania, ki deluje na dolgih valovih 1875 m in pa radio Bukaresta, ki oddaja na valu 364.5 m bosta oddajala nocoj med 23.15 in 0.15 zaključno uradno poročilo o sklepih konference Male zveze v Sinaji. Uradno poročilo bodo prebrali v romunskem, francoskem, nemškem, italijanskem in angleškem jeziku.

V Sinajo je dospel francoski poslanik v Bukarešti Theiry, ki je državnik Male zveze informiral o francosko-angleških razgovorih v Londonu in o stališču francoske vlade do zadnjih dogodkov v Evropi. Razen njega so dospeli tja tudi angleški, nemški, italijanski, madžarski in bolgarski poslaniki, kar priča o velikem pomenu sedanjega zasedanja in sklepov, ki jih bodo državniki Male zveze sprejeli.

Evropsko časopisje pripisuje temu sestanku izredno velik pomen in pravi, da se bodo posvetovanja nanašala na spremenjeni položaj v Srednji Evropi po priključitvi Avstrije k Nemčiji, na položaj Češkoslovaške po nastopih sudetskih Nemcev, na čimprejnejše zblizanje med Malo zvezo in Madžarsko in na razna druga vprašanja, predvsem tudi na bodoče odnose z Nemčijo. Italijanski listi pišejo, da bo Mala zveza s posebno izjavo priznala italijansko cesarstvo.

Vesti 5. maja

Novo poljsko pristanišče ob Baltiškem morju, Vladislavovo, so včeraj z velikimi svečanostmi izročili prometu. Pristanišče je dobilo ime po kralju Vladislavu IV., kateremu pripisujejo Poljaki ustanovitev poljske mornarice.

Kazni za vohunstvo in izdajanje vojaških skrivnosti bodo poostri v Franciji. Zaradi velikega porasta vohunstva v zadnjih časih bodo najbrž uvedli za to spet smrtno kazen.

Trgovinska pogajanja med Nemčijo in Češkoslovaško se bodo začela 9. maja v Berlinu. Pogajanja imajo tudi velik političen pomen z ozirom na razmerje med ČSR in Nemčijo.

»Ura je prišla, da se združimo v redu in delu« je dejal sredi francoski ministrski predsednik Daladier, ko je govoril o nalogah svoje vlade in o razvednotenju franka. Dejal je, da je francosko gospodarstvo do temelja razdejano in da je treba iskati takoj rešitve.

Za novega poljskega veleposlanika na italijanskem dvoru je imenovan brigadni general Luboslavski, bivši tajnik pokojnega maršala Piłsudskega.

Angleški visoki komisar za Palestino je znižal število Judov, ki se smejo od aprila do septembra preseliti v Sveto deželo, za 2000.

Avstrijski protestantje so na svojem zborovanju sklenili, da bodi protestantska duhovščina zvesta in vdana Hitlerju.

Mednarodna znamkarska razstava se je začela včeraj v Pragi. Razstava je pod pokroviteljstvom predsednika dr. Beneša.

Za častnega doktorja vseučilišča v Kairu so imenovali predsednika francoske poslanske zbornice Herriota.

Za novega predsednika Irske je bil izvoljen profesor dr. Hyde, ki je star 78 let in znan po svojih prizadevanjih za složno sodelovanje med katoliškimi in protestantskimi Irce. Velike zaslugе ima tudi za obnovo starega irskega jezika.

Parlamentarni klub za pospeševanje prijateljskih odnosov med Italijo in Anglijo so ustanovili v angleški poslanski zbornici. Klub bo takoj stopil v zveze s podobnimi organizacijami v Italiji.

Sporazum v francoski kovinski industriji in nova kolektivna pogodba sta bila podpisana in razglašena včeraj. Pogajanja so trajala poldrugi mesec.

500.000 ton novih trgovskih ladij bo zgradila Francija v treh letih. V ta namen bo dala država posebne velike podpore, ladjedelci pa se bodo morali obvezati, da bodo vse ladje grajene tako, da jih bo ob potrebi mogoče oborožiti.

Svetovna proizvodnja zlata se je lani povečala za 7%, ne da bi bila pri tej ugotovitvi upoštevana proizvodnja v sovjetski Rusiji. Združene države, Francija, Belgija, Holandija in Švedska so imele to leto od celotne zlate podlage svetovnega denarstva 87%, Nemčija, Italija in Japonska pa 2%.

Južnoameriška republika Čile bo najbrž spet pristopila v Zvezo narodov.

Egiptovski kralj Faruk bo junija obiskal Ankaru in tam podpisal trojno pogodbo med Turčijo, Grčijo in Egiptom.

V Atenah so obsodili na hude kazni 76 komunističnih agitatorjev, med njimi več žensk.

V Berlinu je umrl komunistični pisatelj Karl Oesetky, katerega je narodni socializem 1934 zaprl v koncentracijsko taborišče. Tam je zbolel za jetiko in so ga 1936 spustili iz internacije. Lani je dobil Nobelovo mirovno nagrado, od katere pa ni imel nič, ker ga je njegov zastopnik, neki judovski advokat, kateremu je poveril skrb za nagrado, ogoljufal za vso ogromno vsoto.

Nov finančni sporazum za udržiteljnost vrednosti francoskega franka so sklenile Združene države, Anglija in Francija. Po tem sporazumu bodo franki razvednotenili za nekaj stotink. S tem misli francoska vlada pridobiti 25 milijard frankov, katere bo porabila za plačilo državnih obveznosti. To bo po vojni tretje uradno razvednotenje francoskega denarja.

Milijardo in 250 milijonov dolarjev bo veljala gradnja 50 novih trgovskih ladij za ameriško mornarico. Tako je povedal predsednik mornariškega odbora Land.

Letonski zunanji minister Munters je včeraj dospel na Švedsko in bo imel s tamkajšnjimi državni razgovore za tesnejše sodelovanje baltičkih držav ob morebitni vojni. Sprejel ga bo tudi švedski kralj.

Japonske oblasti so pridržale v pristanišču Ocumi neki angleški parnik, češ da se je kapitan pregrešil proti predpisom o vojaških skrivnostih. Angleška vlada je takoj posredovala v Tokiu.

Predsednik turške republike Kemal Atatürk je sprejel predsednika vlade in zunanjega ministra, ki sta mu poročala o uspehu svojega obiska v Grčiji.

Predsednik romunske vlade patrijarh Miron Cristea bo ostal ves čas zasedanja Male zveze v Sinaji.

Ves evropski tisk prinaša te dni na prvem mestu sama obsežna poročila o Hitlerjevem obisku v Rimu.

Italija je pristopila k sporazumu o Dardanelah, ki so ga lani podpisali v Montreuxu. Ta korak razlagajo kot znamenje, da si hoče Italija ohraniti prijateljstvo Turčije.

Politični razgovori med slovesnostmi v Rimu so se najbrž nanašali na kolonije in na Srednjo Evropo

Rim, 5. maja. o. Državni poglavar Nemčije in italijanski ministrski predsednik sta imela včeraj dva važna razgovora. Prvi v Beneški palači je trajal poldrugo uro, drugi pri Hitlerju v Quirinalu pa 30 minut. Javnosti niso o teh razgovorih uradno sporočili ničesar, tuji poročevalci, ki se mude pri sedanjih slovesnostih v Rimu, pa domnevajo, da sta državnik razpravljala o vprašanjih, ki se tičejo svetovne politike in o drugih, ki zadevajo predvsem Nemčijo in Italijo ter njuno zvezo. Pravijo, da je vprašanja stavil Hitler, dotim se je predsednik italijanske vlade omejil le na kratke odgovore.

Poročajo, da sta voditelja Italije in Nemčije pri včerajšnjih razgovorih zavrgla misel o sklenitvi vojaške zveze med Italijo in Nemčijo. Načela sta na Hitlerjevo pobudo vprašanje o vrnitvi kolonij Nemčiji in o preskrbi nemškega gospodarstva s surovinami.

Maršal Čankajšek govori o Kitajski in napoveduje končno zmago

Pariz, 5. maja. o. »Paris Soir« prinaša izjavo vrhovnega poveljnika kitajske vojske in dejanskega voditelja kitajske politike, maršala Čankajška. Maršal je sprejel dopisnika tega lista v Hankevu, ravno ko se je vrnil z daljše nadzorstvene poti na severu, kjer se razvija največja in najsilovitejša japonska ofenziva proti Kitajcem. Maršal je v svoji izjavi dejal med drugim:

»Moralna politična in tvarna enotnost Kitajske je dosežena. Japonci, ki jih je naš odpor presenetil, neprestano spreminjajo svojo vojno taktiko. Zdaj hočejo z naglo odločitvijo končati vojno. Toda mi jim bomo pripravili obrambo, ki jih bo prisilila na dolgo vojskovanje v zakopih. Iz te vojne pa smo prepričani, da bomo prišli kot zmagovalci. Kdor potuje te čase po Kitajski, lahko potrdi resnico o enotnosti kitajskega naroda. Vse pokrajine so sprejele vojno posojilo, narodni davki in obvezno vojaško službo. Na bojiščih se vojskujejo druga ob drugi vojaške enote, ki so prišle z vseh vetrov naše domovine. Pod vodstvom osrednje vlade se je začela silno razvijati vojna industrija in naglo napreduje izpopolnjevanje prometnih zvez z notranjostjo. Japonski napad je združitve Kitajcev pospešil. Pod njegovim vplivom so se vse stranke zbrale pod zastavo Koumintanga, kitajske ljudske stranke, da pomagajo pri rešitvi in preporoditvi domovine. Tudi bivša komunistična vojska, ki se je pridružila narodni vojski, sodeluje pri obrambi Kitajske. Zaradi skupne nevarnosti, ki grozi našemu ljudstvu, je vlada sprejela sodelovanje vseh strank pod pogojem, da to sodelovanje ne bo škodilo načelom, ki jih je za vedno postavil preporoditelj Kitajske Sunjadsen. Za osrednjo kitajsko vlado stoji danes vse kitajsko ljudstvo brez izjeme.

Uvedba obvezne vojaške službe

Osrednja vlada je že razglasila zakone, ki uvažajo splošno vojaško dolžnost. Začeli smo z nabori, ki so nam dali veliko močnih mladih ljudi, katere nekaj mesecev urimo in vzgajamo po vojaških načelih. Danes šteje kitajska narodna vojska 800.000 z vsem oskrbljenih vojakov. Nove enote sestavljajo vojski od 20 do 30 let. Te nove enote so se v prvih bojih južno od Šantunga izredno izkazale.

ZN in pomoč s tujine

Pri vojskovanju računamo zgolj na svojo vojaško silo. Na pomoč od drugih ne računamo. Če bi Zveza narodov, katere članica je Kitajska, res hotela pomagati, bi ji ne bilo treba drugega, kakor dobesedno in odločno ter nepopustljivo izvajati določila njenega pakta. Prav tako bi Zveza narodov lahko razglasila nad Japonci kot napadalci bojkot. Bojkot bi pomenil močno orožje proti njim in bi imeli veliko uspeha, če bi ga raztegnili na široko. Japonska je država, ki ne more sama sebi zadostovati in ki se vzdržuje gospodarsko predvsem z

Italijanski vladar nazdravlja nemškemu državnemu poglavarju: Parada 52.000 italijanskih vojakov pred Hitlerjem

Rim, 5. maja. AA. (Stefani) Včeraj ob 16.30 se je začela ogromna vojaška manifestacija na čast nemškemu kanclerju Hitlerju, katere se je udeležilo 52.000 vojakov. Letališče Centocelle je vse v zastavah obeh držav. Več desetstisoč ljudi se je zbralo na tribunah, pred katerimi je razvrščenih okoli 120 godb s skupno okoli 400 pihali. Tu stoji tudi tribuna, s katere bo visoki gost in italijanski predsednik vlade Mussolini gledal velike vojaške vaje. Nebo je oblačno, a je kljub temu vreme še dosti naklonjeno. Velike množice mladih fašistov so razvršene ob robu velikega letališča.

Ob 16. je prispel na letališče Centocelle velik avtomobil, s katerim sta se pripeljala Hitler in Mussolini. Za tem odprtim avtomobilom so prišli avtomobili, s katerimi so se vozili italijanski in nemški ministri in druge odlične osebnosti Hitlerjevega spremstva. Pred svojim prihodom na letališče je Hitler v spremstvu Mussolinija obiskal

rimsko poljane, kjer tabori mala armada mladih fašistov. Divna ureditev šotorov je vzbudila posebno Hitlerjevo pozornost. Ob 16.30 je prispel avtomobil s Mussolinijem in Hitlerjem do letališča. Od tam sta Hitler in Duce sijajno razporejena v korakala skozi častno alejo, ki vodi do tribune. Hitler je na svoji temni uniformi imel pripet znak častnega kaplarja fašistične milice. 4000 tromb je pozdravilo Führerja in duceja. Hitler se je prisrčno rokoval z visokimi dostojanstveniki, ki so ga čakali blizu tribune, prav posebno pa še z maršalom Grazianijem. Velika množica ljudstva je navdušeno pozdravljala predstavnika obeh revolucij. — 4000 tromb je odigralo najprej narodnosocialistično himno, nato pa fašistično himno. Tajnik fašistične stranke, ki vodi vaje s pomočjo zvočnikov, predstavlja navzoče številne množice črnih srca nemškemu vodji Adolfu Hitlerju.

Vaje so se začele s sijajnimi manevri desetstisočev avangardistov s strojnimi in malimi topi ter nekoliko tisočev mladih fašistov na konjih. Zatem so bile izvedene sijajne vaje centurijev na motornih kolesih, tankih in hitrih bojnih avtomobilih. Štiri tisoč tromb je igralo korčnice ter fašistične in narodnosocialistične pesmi. Hitler je večkrat izrazil Mussoliniju svoje dopadanje nad temi divnimi prizori. Posebno veliko pozornost so vzbudile akrobacije brezmotornih letal, v katerih so sedeli mladi fašistični piloti. Najveličastnejši je bil trenutek, ko sta Führer in duce zapuščala tribuno in letališče Centocelle. Vse svečanosti so prenašale vse italijanske in nemške radiopostaje in tudi nova radiopostaja v Addis Abebi.

Italijanski kralj in cesar je sinoči Hitlerju priredil večerjo, na kateri je gostu nazdravil kot voditelju velikega prijateljskega naroda, ki je Nemčiji vrnil njeno pravo veličino. Prijateljstvo med Nemčijo in Italijo bo danes in vedno sredstvo v službi evropskega miru. Hitler se je italijanskemu vladarju zahvalil za napitnico in za simpatije, s katerimi je bil v Italiji sprejet. Nemški narod občuduje uspehe, ki jih je Italija dosegla pod novo vladavino, prijateljstvo med Nemčijo in med Italijo je jamstvo za varnost obeh narodov in za splošni mir.

Večerje so se udeležile najodličnejše osebnosti z nemškega in italijanskega političnega in vojaškega življenja, ter diplomatski zastopniki prijateljskih držav.

Danes dopoldne sta se Hitler in italijanski kralj vsak s svojim posebnim vlakom odpeljala v Napoli. Mussolini pa je odpotoval tja z letalom. Tudi Napoli je nemškemu državnemu poglavarju priredil veličasten in neprekosljiv sprejem.

Ob morebitni vojni se 10.000 velikih ameriških tovarn lahko takoj spremeni v zavode za izdelovanje orožja in kuriva, tako pravi poročilo ameriškega vojnega ministristva.

Otroka z 28 prsti na rokah in nogah je rodila 30 letna Elisa Barbetta v Sorrentu pri Neapolju.

Poroke nemškega princa Ludvika Ferdinanda, kandidata za nemški prestol, in ruske velike knežinje Kire, kandidatke za ruski prestol, so se včeraj v Doornu udeležili vodilni zastopniki nemškega in ruskega plemstva.

Načrt za ureditev poglavitnih sporov med Sovjeti in Japonci pripravlja tokijska vlada.

Naš prometni minister dr. Spaho je včeraj dopotoval v Budimpešto, od tam pa je odšel v Miško, kjer si je ogledal železniški material, katerega je naša država naročila na Madžarskem. Madžarske tovarne bodo našim železnicam dobavile več motornih vlakov za progo Beograd—Dubrovnik.

publikanske čete zbirajo v smeri proti postojankam nacionalistov v galicijski Kastilji. Republikanci zbirajo v teh odsekih 60 brigad.

London, 5. maja. AA. DNB: Po vesteh iz Barcelone je tamkaj prišlo do krvavega obračunavanja med policijo in enim delom meščanstva. Štirje meščani so bili ubiti, dva redarja pa sta ranjena. Skupina meščanov je skušala napasti policijski komisariat v središču mesta.

Spremenljiva japonska vojna taktika

Japonska je v tej vojni že trikrat spremenila svoj vojskovalni postopek. V začetku vojne je mislila doseči odločitev brez boja. Pozneje je mislila vojno odločiti v svoj prid z naglim silovitim zaletom in kratkim bojem. Pri zadnji spremembi pa so se Japonci sprijaznili z mislijo na dolgo vojno v zakopih. K temu smo jih prisilili mi. Vprašanje pa je, če bodo tako vojno vzdržali. Politični krogi v Tokiju nasprotujejo dolgemu vojskovanju in zahtevajo obsežne vojaške akcije, ki naj bi vojno čimprej končali. Te spremembe kažejo, da je naš odpor Japonce presenetil. Dokazujejo tudi, da ni več gotova, da bi nas mogla premagati o pravem času. Toda v tej vojni bom zmagali mi zaradi naravnega bogastva naše zemlje in zaradi ogromnega števila prebivalstva, iz katerega bomo dobivali toliko vojaštva, da bomo lahko vztrajali do konca.

Kitajci in evropska vojna

Bojimo se pa, da bi zdaj izbruhnila kaka evropska vojna. To bi bilo za nas nevarno, ker bi vojna v Evropi koristila Japoncem. To zaradi tega, ker bi zmanjšala japonsko odgovornost pred ostalim svetom in dal japonskim militaristom več svobode in zvečala njihovo drznost. Toda Kitajci mislimo, da vojne v Evropi ne bo, kajti kdor se zaveda posledice moderne svetovne vojne, bi moral biti krvočno blazen, da bi jo izzval. Tako vojno so si drznili tvegati edino Japonci.

Sveta stolica je pravno priznala nacionalistično Španijo

Burgos, 5. maja. AA. (Havas) Na včerajšnji seji ministrskega sveta je zunanji minister general Jordana objavil uradno, da je Vatikan svoje diplomatsko zastopstvo v Burgosu povisal v položaj nunciature. General Jordana je dodal, da je Vatikan na ta način pravno priznal nacionalno vlado v Burgosu.

Burgos, 5. maja. AA. Izšel je dekret, ki v nacionalistični Španiji spet ustanavlja jezuitski red in razveljavlja odlok iz leta 1932, ki je jezuitski red odpravil in zaplenil vse njegovo imetje. Dalje poročajo uradno, da je zastopnik sv. očeta povisan v čin nuncijskega, kar pomeni pravno priznanje Francove vlade pri sv. stolici.

„Nikoli ne bom delal!“

Grozna slika iz ljubljanskega dna

Ljubljana, 5. maja.

V razpravni dvorani št. 79 se je večer pred malim kazenskim senatom razgrinjala grozna slika iz ljubljanskega dna. Na zatožno klopo so sedli trije elegantni mladeniči v starosti od 21 do 24 let. Prva dva še nista tako do skrajnosti pokvarjena, kakor tretji Franci L., rodem Tržičan, po poklicu privatni uradnik, ki pa mu je pošteno delo zelo smrdelo in je raje začel kariero vlomilca in izsiljevalca. Fant je krepak, širok, v lakastih čevljih in modro oblečen. Nastopal je v boljših družbah, sukal se je kot kavalir okrog lahkoživih žensčin, hodil je tudi na plesne večere in po barih.

Nasel pa je ta fant še drugi vir dohodkov, ki je bil prav plodonosen. Vsi trije skupaj so okrog zasledovali bogate gospode, ki so bili udani protinaravnim in grešnim nagnjenjem. Te so si izbrali za svoje žrtve in so jih nesramno izkoriščali, grozeč jim, da jih bodo ovadili policiji. Mnogi ti nesrečniki so Francitu plačevali tisočake, da je molčal. Naposled pa se je nekdo, ki je dobro vedel, da ni bil z izsiljevalcem nikdar v nikakih stikih, opogumil in ga je ovadil policiji zaradi izsiljevanja. Policija je po daljšem času dognala 3 žrtve, ki so izsiljevalcu plačale do 5000 din. Od neke gospe je zahteval celo 10.000 din, grozeč ji, da bo njenega sina ovadil zaradi nemoralnih dejanj.

Troperesna deteljica, obstoječa iz 21-letnega Karla J., po poklicu ključavničarja, 23-letnega Edija K., elektromonterja iz Ljubljane in 21-letnega zasebnega uradnika Francija L., se je pa spravila tudi na vlomilske posle. Vlomili so trikrat v stanovanje nekega ljubitelja starin in mu odnesli lepe dragocenosti in vrednosti do 3000 din. Stvari so potem prodali drugemu starinarju. Ko je ta gospod izvedel za prave ta-

tove, jih je na policiji ovadil. Vsi trije pa so začeli govoriti in dolžiti gospoda nečednih dejanj, kar se je pozneje izkazalo za neresnično in so bile njih obdolžitve brez vsake podlage. Ta obdolžitve je bila bolj maščevalen akt.

Tržičan Franci je gojil z dekleti prijateljske zveze in neki damici je bahavo pravil:

»Nikoli ne bom delal!... Delajo samo tisti, ki so neumni!... Lepo in fletno živim na drugačen način!... Na lahko dobivam jurje!« Ker so se ljudje bali škandala, so pač plačevali odkupnino izsiljevalcu. Vsi trije obtoženci, kakor poudarja obtožnica, so tvorili posebno družbo, ki si je vzela za cilj, da bi izkoriščala osebe, za katere so vedeli ali domnevali, da so abnormalne.

Državni tožilec g. Branko Goslar je vse tri obtožil 4 vlomnih tatvin, zadnjega, Tržičana, pa še zločina izsiljevanja. Razprava, ki jo je vodil kot predsednik s. o. s. g. Fran Kovač, je bila drugače tajna, samo sodba je bila javno objavljena.

Po daljši razpravi so bili obsojeni: prvi Karol J. na 7 mesecev strogega zapora zaradi zločina vlomne tatvine, drugi Edi K. zaradi istega zločina na 10 mesecev strogega zapora in v izpubo častnih državljanjskih pravic za dve leti, tretji L. pa zaradi zločina tatvine in zločina obrtnega izsiljevanja na 1 leto in 2 mesece robije ter v izpubo častnih državljanjskih pravic. Tretji L. je sodbo s cinični mnsmehom sprejel.

Za delomrže, take kriminalne tipe, bi moral zakonodajalec poskrbeti hujše kazni, tako večletno robijo, verige in prisilno delo, zlasti bi take tipe morali porabiti pri gradnji cest in drugih javnih delih. Saj drugega pač ne zaslužijo, ko se rogajo poštenemu delu in zasmehujejo marljivega delavca.

Mariborskim meščanom!

V času od 8. do 15. maja 1938 bo po vsej kraljevini protituberkulozen teden. Tudi tukajšna Protituberkulozna liga bo obhajala ta teden na posebno viden način ter bo skrbela za to, da bodo vsa okna okrašena s simboličnimi zastavicami boja proti jetiki. Zaradi tega vabim meščane, da se polnočestveno odzovejo pozivu naše Protituberkulozne lige ter se udeležijo njenih prireditvev in zbirki, posebno pa da okraše vsa okna z zastavicami, ki jih bo dala liga na razpolago. Manifestacija naj bo čim mogočnejša in učinkovitejša ter naj da izraz našemu razumevanju za boj proti jetiki. — Župan: dr. Juvan s. r.

Napad na člane Fantovskega odseka

S počeno lobanjo v bolnišnici — Krivca priznava dejenje

Maribor, 4. maja.

V Kamnici pri Mariboru se je te dni dogodil primer, ki kaže, da nekaterim ljudem nikakor ni pogodu lep in nagel razvoj organizacije naših slovenskih fantov. Na člane kamniškega fantovskega odseka, ki zahajajo iz Rošpoha v Kamnico k telovadnim vajam, je bil nanreč uprizarjen napad, ki bo za enega izmed prizadetih usoden. V Kamnici, ki je bila svoječasno ... so zadnja leta zama poskušale razne »napredne« organizacije, da bi se vsidrale. Pač pa se je katoliška prosveta začela lepo razvijati, zlasti pa je agilen fantovski odsek, ki je med kamniško mladino vzbudil veliko zanimanje. To pa zopet ni bilo nekaterim po volji in že nekajkrat so bili kamniški fantje, zlasti oni iz Rošpoha na poti k vajam ali od vaj deležni »prijaznega« pozdrava v obliki kamenja. Dne 22. aprila zvečer je šla zopet skupina fantov iz Rošpoha v Kamnico k vajam fantovskega odseka. Čez nekoliko časa se je pripeljal za njimi na kolesu še Heričko Franc. Nena-

Filmi

»Javni škandale (Union). Borna zadeva v vsakem oziru. Hotela bi biti satira na ameriško moralno in družabno babjeverje, a ji manjka prepričljivosti in pa neverjetno ekscentrično storijo graleev, ki bi s svojo močjo dajali filmu verjetnost. Od daleč človeku na rahlo vzbujajo vtis, da bi ta reč hotela biti ženeški sporednik k čudovitemu »Mr. Deedsu«, ki smo ga videli pred nekaj meseci. V resnici pa je kljub sprejemljivi misli limonada z obilnim dolgočasjem.

doma pa je zadel s kolesom v debelo bruno, ki je bilo položeno čez cesto, ter je odletel v velikem loku s kolesa. Kolo se je močno poškodovalo. Heričko pa je padel na glavo ter je čutil močne bolečine, vendar je še šel k vaji. Na poti od vaje proti domu pa se je naenkrat onesvestil. Prepeljan je bil v mariborsko bolnišnico, kjer še sedaj leži v nezavesti ter je njegovo stanje zelo resno. Zdravniki so ugotovili, da ima počeno lobanjo.

Orožniške poizvedbe so ugotovile, da sta nastala omenjena bruno čez cesto 17-letna vinčarska sinova Ornik Avgust in Juhart Alojz iz Rošpoha. Oba sta dejanje priznala, izgovarjata pa se, da sta zavalila hlood na cesto kar tako, da bi koga ostrušila. Seveda odgovor ne bo držal. Oba sta se namreč že pozimi udeležila napada na fante iz Rošpoha, ki so člani fantovskega odseka v Kamnici. Tudi tedaj sta hlood zavalila na cesto v pričrjanju, da bodo fantje, ki so se po navadi vozili k vajam s kolesi, zadeli v oviro. Oba krivca sta bila ovadena državnemu pravdnstvu.

Minister Stožovič v Kranju

Danes dopoldne si je ogledal gradbeni minister g. Stožovič gorenjske ceste. Ob pol 12 dopoldne se je pripeljal z avtomobilom v Kranj in je imel na okraju načelstvu v Kranju kratko konferenco, kateri je prisostvoval tudi načelnik tehničnega oddelka banske uprave g. inž. Skaberne. G. minister se je zanimal za ceste kranjskega okraja, prav posebno pa še za ceste v kolici Bleda, poleg tega se je zanimal tudi za razširjenje vodovodnega omrežja na Gorenjskem. Na konferenci se je razpravljalo tudi o razširitvi savskega mostu v Kranju; predvidoma bo izvršena razširitev na obeh straneh mostu za 1 in pol metra. Končno se v navzočnosti g. ministra sestavi zapisnik o nujnih gradbenih delih kranjskega okraja, ki ga bodo oddali na pristojno mesto. Po konferenci se je odpeljal g. minister s spremstvom na gaštevski klanec, kjer si je ogledal tamošnja velika gradbena dela Okrog 3 popoldne se je g. minister odpeljal po novi cesti v Ljubljano.

Dva požara - 100.000 din škode

Maribor, 4. maja.

V noči od torka na danes je divjal v Bohovi pri Mariboru požar, ki je hudo prizadel posestnika Ignacija Rajzmana. Sredi noči, ko je bilo vse v najlepšem spanju, je začelo goreti stanovanjsko poslopje. K sreči so prihiteli na pomoč gasilci iz okoliških vasi, ki so preprečili usodnejšo katastrofo, vendar je požar povzročil Rajzmanu 25.000 din škode. Požar je bil podtaksen od zlobne roke. O tem je pričala lešva, ki jo je gospodar zvečer spravil v parno pri hlevu, jutraj po požaru pa so jo našli prislono ob zadnji strani hiše. Morda je iskal kak brezposelni klatež, katerih je sedaj zopet izredno veliko v mariborski okolici, na podstrežju prenočišče, pa je slučajno zažgal, ko si je svečil z žvgalico, verjetneje pa je, da je podtaknil nekdo ogenj iz zločinskega nagiba. Posestnik Rajzman je tembolj prizadet, ker mu je pred nekaj dnevi umrla njegova žena.

Drugi požar so imeli v Josipodolu pri Ribnici na Pohorju. Zgorela je gostilna, last Josipodolskega veleposelnika in industrije inž. Milana Lenarčiča. Ogenj je nastal zaradi slabega dimnika, v katerem so se vnele saje ter je vročina udarila skozi dimnik in zažgala tramovje. Tudi tu je nastal požar v gluhih noči. Najemnik gostilne z družino se je rešil v poslednjem trenutku iz gorečega poslopja ter je skoraj vse njegovo imetje postalo žrtev plamenov. Požar je povzročil 75.000 din škode.

Celjski kulturni teden:

Zanimiva razstava celjskega časopisja

O priliki Celjskega kulturnega tedna je prirejena tudi razstava slovenskega celjskega tiska, ki je nameščena v sejni dvorani Mestne hranilnice in je odprta vsak dan od 9 do večera v času do 8. maja.

Mesto Celje se je na kulturni teden z vso resnostjo pripravilo. Velika večina trgovin je priredila svoja izložbena okna v duhu kulturnega tedna, množice se ustavljajo pred okusno prirejenimi izložbami, gledajo starinske slike, predmete, knjige in drugo.

Prireditelji kulturnega tedna so si zamislili in oživitvorili razstavo slovenskega celjskega tiska prav srečno, saj je znano, da je tisk velesila, ki vodi narode in države, jih duhovno izobrazuje in usmerja. Ne smemo pa gledati na celjsko razstavo tiska le s tališča krajevnih rodoljubov, nego s širšega, občeslovenskega, saj je že 1848 zapisal Ferdo Kočvar: »Zunaj Ljubljane in Celovca menim, je bilo (namreč v Celju) največ slovenskih knjig tatisnjeneh«. Tudi sedaj ni dvoma, da je poleg Ljubljane največ slovenskih knjig tatisnjeneh v Celju, saj je tu sedež naše najmočnejše in najstarejše knjižne založbe, Mohorjeve družbe.

Takoj na levi od vhoda so na razstavi razgrnjene muzikalije — večina sodobni celjski skladatelji. Zastopani so s svojimi že tatisnjenimi deli (tudi nekateri rokopisi so vmes) sledeči: Karel Bevar, Avgust Cerer, Alojzij Mihelič, C. Pregelj, K. Sancin, Risto Savin in dr. A. Schwab. Pogrešam med temi oba brata Ipavca. Skladatelj sledi nato celjski slovenski tisk, ki izhaja največ iz bivše tiskarne Dragotina Hribarja. Tu imamo ilustrirani narodni koledar, Slovenski kmečki koledar, dr. J. Vošnjaka zbrane dramatične in pripovedne spise, P. Pajkove razne pripovedne, poučne, gospodarske in druge knjige. Nato sledi prvi letniki Popotnika in Pedagoškega zbornika, ki so bili tiskani v Celju, za tem nekaj rokopisov (A. Aškerc, dr. Deška), zanimiv je rodovnik celjskega zgodovinarja Ignaca Orožna iz l. 1853, nato razne brošure in nekaj števil dijaških časopisov Vesne (1892) in Savinje. Nad vse zanimive so knjige, ki so razstavljene pod steklom na mizi nasproti vhodu. To so same redkosti, zbrane po zasebnih bibliotekah in javnih študijskih knjižnicah.

V levem kotu je dosedaj najstarejši celjski tisk (v enem samem znanem izvodu) z naslovom »Dobro opominene na bounike. Preustalenu na slovenski govor od eniga slovenskega Fajmeshtara. V Zelu 1787.« Omembe je vreden čebelarški priročnik A. Janše, ki ga je priredil J. Golničnik, fajmošter v Grižah, leta 1792. Vse te knjige so bile tatisnjene v tiskarni Jožefa Franca Jenka, ki se je

leta 1792 preselil v Ptuj. Jenka je nasledil tiskar Jožef Bacho. Od leta 1826 dalje je bil tiskar v Celju Janez K. Jeretin in nasledniki. Poleg nabožnih in kmečkih gospodarskih knjig je omeniti iz te tiskarne Slomškove »Drobtinice« (1846), »Blažeta in Nežico« (1824) in Ignaca Orožna »Celjsko kroniko«. Iz njegove tiskarne so izšle »Celjske slovenske novice« in pa poizkus naše prve literarne revije »Slovenske čbele« (1848—1850). Tu so razstavljene tudi pisma F. Kočvarja in A. M. Slomška. Prireditelji so imeli z razstavo in z zbiranjem gradiva mnogo truda, saj so starejši tiskarji jako dobro zastopani in lahko rečemo tudi precej popolni. Pač pa je velika napaka v tem, da je razstava samo zgodovinska in še to samo do l. 1914, manjkajo pa sodobni spisi. Če je že prirejena likovna razstava izključno sodobnih umetnikov in na literarnem večeru nastopijo samo živeči pesniki in pisatelji, bi moral biti na razstavi slovenskega celjskega tiska na vsak način zastopan tudi sodobni tisk. Če ugotovimo, da imamo v Celju na primer Mohorjevo družbo in da bi ta razstavila poleg drugih založništve, bi bila razstava tiska brez dvoma v vsakem oziru privlačnejša, zanimivejša in bolj življenjska. Razstavo tiska bi zelo poživile tudi nekatere slike, kakor slike Trubarja (Celjski mestni kaplan), A. M. Slomška (opati), A. Aškerc in drugih. Tudi najpotrebnejši napisov (diagramov) pogoša. Opremo prostorov je okusno izvršil mestni inž. Brodnik.

Omenim naj še, da je izšla na CKT tudi knjižica z enakim naslovom. Uredil jo je tajnik CKT Bogomil Gerlanec. Poleg pozdravnih besed celjskega župana A. Miheliča in himne mestu Celju (F. Roš), so v njej tudi krajsi sestavi, tako o celjskih umetnostnih spomenikih (dr. Fr. Šijanec), razgovor s skladateljem Ristom Savinom (Fr. Onič), kratka vsebina R. Savinove opere Matija Gubec (M. B.), nekateri podatki o Celjskem slovenskem tisku (M. Gerlanec) ter sporedi za literarni večer, likovno razstavo, operni večer in glasbeno-pevski večer. Oprema je lična in priročna, tisk je čist in lep (Mohorjeva tiskarna).

KINO UNION Tel. 22-21

Danes neprekinjeno zadnjikrat ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Javni škandal

Duhovita satira s Jono IRENO DUNNE, ki se splošča, da si jo ogleda vsak, ki hoče v filmu pogledati tudi nekaj življenjske modrosti! Izredno dober film

Sam je že zasedel prostor poleg šoferja, ki naj bi vodil od vicekralja izposojeni avtomobil.

Nato je vstopila Antiopa, potem baron Idzumi in končno še jaz. Z nogo na stopnici avtomobila se je polkovnik Harvey nenadoma ustavil:

»Toda kje je vendar doktor Grülli?«

Gospod Ralph se je udaril po čelu: »Moj Bog, na to sem pozabil. Doktor Grülli je hotel za vsako ceno izstopiti v Rosceri, da bi si kupil mandarin. Opozoril sem ga, da stoji vlak samo tri minute...«

Polkovnik Harvey je bil ves obupan.

»Zdaj ima komisija samo še štiri člane«, je dejal »Kakšna škoda, da tako važni državi, kakor sta Španija in Švica, po krivdi svojih odposlancev nieta zastopani...«

Gospod Ralph mu je vljudo preskakal besedo.

»Odit moramo, Vaša milost.«

Hišice malega mesta so izginile. Kmalu smo bili na umazanorumeni državni cesti. Avto je drvel po močvirni poti.

Antiopa je v desnici držala molek. Videl sem, kako so drsele male črne jagode v belo orokavičeni grofični roki.

»Že«, sem komaj utegnil reči.

Avtomobil se je ustavil. Gospod Ralph nam je takoj odprl vrata.

»Zelo«

Okna avtomobila so bila tako okropljena z blatom, da je bilo nemogoče opaziti, kdaj smo prispeli v Dublin.

Izstopili smo.

Polkovnik Harvey, ki je mesto že poznal, nas je opozarjal na različne

Pierre Bénéit:

VELIKI JEZ

Roman iz irskih bojev za svobodo

48

zanimivosti. To je Liffey, tu spomenik O'Connela...

»Gospodje, prosim, podvizati se moramo«, je rekel gospod Ralph

Ustavili smo se pred veliko hišo z odprtimi vrati. Upravnik je dejal Antiopi:

»Tu v hiši Kellyjevih nas pričakujejo. Kasneje, na znamenje, bomo odšli v Liberty Hall.«

Vstopili smo v hišo. Prijazen vzklil nas je pozdravil.

»Antiopa, najdražja Antiopa! Tu stel kako sem srečnal.«

Pred nami je stala velika dama izredne lepote, oblečena v prostovoljsko uniformo. Objela je grofica Kendaleko in jo dvakrat poljubila.

»Kako sem srečnal!« je ponovila.

»Ah, da ste le tukaj! Bog je z nami.«

Ralph mi je zasepetal v uho:

»To je grofica Markiewiczova.«

»To je res veliko, da sem prišla še pravčasno«, je rekla Antiopa. »Komaj pred urami sem se v plesni obleki poslušala poklone nekega angleškega polkovnika.«

Vedenje in glas grofice Kendaleke se je nenadoma kakor izpremenil. Prišla je veselost je nadomestila njeno prejšnjo pobitost. Grofica Markiewiczova je odprla vrata.

Hči grofa Antrima je vzklila s tresočim glasom.

Slišal sem, kako so se premikali stoli. Kakih dvanajst mož se je isto-

časno dvignilo.

Bili smo v veliki sobi z zaprtimi okni. Dvoje električnih luči je slabo razsvetljevalo prostor. Na stenah so viseli zemljevidi. Na mizi je bil razprostr zelo velik načrt mesta Dublina. Vseopoved so bili telefoni.

Dami eta nas hitro predstavili. Gospod Ralph, ki je stal za nami, je ponavljal imena. Opazil sem, s kakšnim divjim ponosom jih je izgovarjal. Bližina boja je delala najbolj zaprtga človeka, ki sem ga sploh kdaj poznal, skoraj odkritosrčnega.

Imena Clarke, Eamon Cennet, Mac Diarmada in Mac Donagha in sir Pearse sem v tej tajinstveni sobi prvič slišal; imena, do večerja še nepoznana, bodo od jutri naprej za vedno blestela v vsem sijaju. Ta imena so vredna, da so zapisana poleg Gospodovega imena v molitveniku, s katerim v roki vsako nedeljo hite v vaško cerkev male Irke.

Drug za drugim so prihajali možje, da bi se poklonili pred Antiopo. Mnogi so jo poznali; vsi so ji poljubljali roko. Grofica Markiewiczova se je obrnila proti nekomu, ki je stal ob strani. To je bil mlad, alok mož z bledim obrazom, boječ in ponosen ter z bliskajočimi očmi.

»Gospod De Valera«, je dejala, »ali ne bi hoteli tudi vi izkazati spoštovanja grofici Kendalski?«

V tem trenutku so se vrata odprla tako viharno, da so udarila ob eteno.

Nek mož se je pojavil na pragu.

»No,« je dejal vriskaje, »ali veste vi tukaj, da manjka deset minut do ene?«

»James Connolly!« je šepetal gospod Ralph.

Poznal sem njegovo zgodbo. Bil je eden izmed socialističnih voditeljev, predsednik Liberty Halla, delavske borze v Dublinu, ki se je pred irskimi voditelji hvalil, da je nabral »prvo oboroženo državljansko skupino južno od Boyne«. Stal je na pragu s prekritimi rokami in z obrazom, ki se je svetil od navdušenja.

»Poglejte ga, ga dobro, gospod Gérard,« je šepetal gospod Ralph v silni razburjenosti. »Tudi tu, ne samo v Nemčiji, lahko vidite to čudno žival domoljubnega delavskega voditelja.«

Nato je priстал:

»Imenovali smo ga za vrhovnega poveljnika naših čet. Te ga med nami ne bo nihče obžaloval.«

»James,« je dejala grofica Markiewiczova, »pridite!«

Obrnila se je k nam:

»Hvalil se je, da bo grofica Kendalsko po dobrem socialističnem izročilu imenoval samo »meščanko James, pridite torej in držite svojo besedo!«

Brez vsake zadrege je šel James Connolly k Antiopi. Ona mu je prišla nasproti in ga ob srečanju, ki je pri navzočih vzbujalo veselje, pomešano z solzami, sestrsko poljubila.

»Še dve minuti manjkata do ene,« je dejal Pearse.

»K telefonom, gospodje,« je vzklil Connolly.

Nato je ukazal: »Odprite okna!«

Literarne nagrade banske uprave

Da bi poživila slovensko leposlovno produkcijo razpisuje kraljevska banska uprava tudi letos za najboljša slovenska izvirna leposlovna dela literarne nagrade v skupnem znesku 20.000 din (dvajset tisoč dinarjev). Nagrade se bodo dajale za leposlovna dela v vezani in nevezani besedi, ki bo izšla v tisku v dobi od 1. aprila 1938 do 31. marca 1939. Upoštevala se bodo samo izvirna dela, ki bodo tatisnjena prvokrat, torej ne prevodi ne ponatisi in ne predelane izdaje že izdanih del. Število in višina nagrad bo določilo razsodišče, sestavljeno iz zastopnikov organizacij književnikov in iz članov, imenovanih od kraljevske banske uprave. Avtorji, ki se nameravajo udeležiti tega književnega tekmovanja, naj predložijo svoja dela v petih izvodih najkasneje do 31. marca 1939 prosvetnemu oddelku kraljevske banske uprave v Ljubljani.

Škofji Loki - nov prosvetni dom!

Vsakdo, ki se je kdaj udeležil kake predstave v našem društvenem domu na Spodnjem trgu, se je čudil navalu ljudstva, ki je prihajalo k predstavi. Ni mu šlo v glavo, kako naj sprejme primeroma malo dvorana v svoje okrilje toliko ljudi. Res je, pri vsaki večji predstavi mora vsaj za polovico dvorane ljudi oditi domov, čeprav so mogoče prišli ure in ure daleč k predstavi. Zakaj? Zato, ker je dvorana premajhna. Događa se namreč, da pridejo ljudje recimo k lepim igram celo iz Sorice, Železnikov, Sela, Poljana itd. pa ne morejo v dvorano. Kaj rado se zato pripeti, da grede gledat ljudje predstave v nam nasproten dom. To je eno. Pa pojdemo naprej. Vprašajmo se, ali naš dom, ki nam je sicer drag, še ustreza današnjemu času, današnjemu razmahu društva? Ne in ne! Saj nima primernih prostorov, ne za večjo knjižnico, ne za sestanke fantov in ne za sestanke deklet. Sedanji se vrše kar v knjižnici, ki pa je odločno premajhna. Ni primerne prostora za telovadbo, tako da morajo naši fantje in dekleta s telovadbo nastopati v novi šolski telovadnici. Ni poleg doma primerne letnega telovadišča, ni prostora za družabne sestanke mož, žena, fantov in deklet, slabi so prostori za seje. — Velika dvorana je premajhna, predvorane sploh ni, oder tudi ne ustreza več današnjim zahtevam itd. itd. Ne bomo naštevali v neskončnost. Za nas je samo eno jasno: Škofja Loka mora dobiti nov, moderen Prosvetni dom, ki bo odgovarjal vsem zahtevam današnjega časa. Tak dom, ki bo postal središče vsega našega javnega življenja, ki bodo nanj naši ljudje ponosni. Naše kulturno in politično ter strokovno življenje se ne sme cepiti. Naloga vseh je, in to prav vseh, delavcev, inteligentov, obrtnikov in drugih stanov, da pomagajo postaviti nov dom, ki bo duša vsega kulturnega bitja in žitja naših ljudi.

Pozor!

Občudovali ste nepozabne Willy Forstove filmske umetnine:

„Hrepenenje“, „Maskarada“, „Mazurka“, „Burgtheater“, „Alotria“

Jutri boste zopet občudovali v

KINO UNIONU

WILLY FORSTOVO

najnovejšo filmsko umetnino z IGO SYMMOM in HILDO KRAHL

SERENADA

Ta film je višek Forstovega umetniškega ustvarjanja, film novih problemov, nov domislekih, sijajen v režiji, izdelan z novimi igralci!

— Novi telefonski imeniki. Poštna direkcija obvešča, da je izšel novi telefonski imenik in se dobi na vseh poštah po 10 din.

Od tu in tam

Prvi propagadni film o obrambi pred letalskimi napadi so zdaj začeli snemati v Belgradu. To naj bi bila nekakšna šola, v kateri bi se ljudje naučili, kaj morajo storiti v primeru, če bi prišlo do sovražnega letalskega napada iz zraka. Prve priprave za ta film so delali v geografskem inštitutu na belgradski univerzi. Film že snemajo štiri dni in ga bodo še jutri prikazovali ga bodo prvič na letalski razstavi v Belgradu. Film predstavlja tele prizore: Najprej se oglašijo telefoni, po katerih sporočajo, da se bližajo sovražna letala. Takoj nato so obveščeni vsi vojaški oddelki, najprej letalski, naj se pripravijo za obrambo pred sovražnimi letalskimi napadi. Nato film prikazuje protiletalske topove in strojne na postojankah, s katerih streljajo na sovražna letala. Na delu so tudi reševalni oddelki, v bolnišnicah je vse polno ranjenec. Skrivališča pred raznimi napadi so tudi polna. Vse je v trenutku v maskah, po ulicah pobirajo ranjence in jih nosijo v zavetje. Povsod opravljajo posel tudi gasilci.

Cerkev sv. Janeza Krstnika v Trogirju bodo spremenili v muzej, takšen dogovor je bil sklenjen te dni med splitskim semeniščem, tujskoprometno zvezo, konservatorsko upravo in trogirsko občino. V tej cerkvi bodo imeli odtlej shranjene vse arheološke znamenitosti mesta Trogirja. Za preureditev cerkve v muzej je »Putnik« že dal 50.000 din, konservatorski urad pa 40.000 din.

Konferenca jugoslovanskih železniških strokovnjakov bo v Dubrovniku od 10.—21. maja v prostorih dubrovniške Trgovske zbornice. Na njej bodo razpravljali o zboljšanju naših železniških razmer o nekaterih novih železniških zvezah in o železniških tarifah. Na to konferenco bodo prišli za stopniki vseh železniških ravnateljev ter prometnega ministrstva.

Posebne gasilske čete po industrijskih krajih se bodo začele v kratkem ustanavljati. Tako so sklenili na zadnji seji gasilskega starištvina primorske banovine v Šibeniku. Takšne »industrijske« gasilske čete naj bi dobili vsi večji industrijski kraji v omenjeni banovini, po njihovem zgledu pa naj bi se pozneje ustanovile tudi drugod. Tak predlog stoji v resoluciji, ki jo je Gasilska župa primorske banovine poslala tamkajšnjemu banu. Predvsem naj bi bile ustanovljene omenjene gasilske čete v Dugi Resi, Solinu, v Kastel Sušurcu, dalje pa tudi v ladjedelnih v Splitu in Šibeniku.

Določitev dnevne mezde za poljedelske delavce so zahtevali pred kratkim na konferenci poljedelskih delavcev v Indijji blizu Sremske Mitrovice. Po teh zahtevah naj bi poljedelski delavci dobivali od 1. maja do julija po 30 din na dan brez hrane, od 1. julija do septembra po 40 din s hrano, brez nje pa po 45 din. Svoje zahteve so poljedelski delavci utemljili s tem, da takšnih delavcev zdaj zelo primanjkuje, ker jih je mnogo odšlo v tujino, predvsem v Nemčijo, pa tudi s tem, ker so se življenjske potrebe čim bolj podražile. Poljedelski delavci pa dodaj še niso ničesar dosegli, posebno zato ne, ker niso dovolj organizirani. Nekateri so se po teh neuspešnih poskusih, da bi določili najmanjšo dnevno mezdo, že začeli sami pogajati s tamkajšnjimi veleposredniki in se bodo zaradi neenotnega nastopa morali najbrž zadovoljiti z manjšimi zasluzki.

Štiri in pol vagona lanu je uničil te dni požar nekemu veleposredniku blizu Sremske Mitrovice. Lan so ravno trli. Ker je pihal močan veter, je iskra priletela iz stroja in v trenutku užgala veliko zalogo suhega lanu. Gasilci so prišli prepozno. Škoda, ki jo je povzročil ta ogenj na lanu, znaša okoli 50.000 din.

Nad 100 tisoč gasilcev je v donavski banovini, pravijo zadnji podatki, ki jih je zbrala Gasilska zveza v tej banovini. Poleg te zanimive številke pa je še nekaj drugih, ni manj zanimivih. V donavski banovini je bilo n. pr. preteklo leto 738 požarov, ki so povzročili skupno nad 16 milijonov dinarjev škode. Vsi ti požari so skoraj po večini nastali zaradi nepazljivosti in lahkomišelnosti. V preteklem letu je bilo veliko število strokovnih tečajev za gasilce. Banska uprava donavske banovine je dala za prirediteljev teh tečajev vsoto 100.000 din.

Asfaltirano cesto bodo menda dobili v bližini Siska. Ta cesta bo vezala Glino in Popovac in vodila skozi Sisk. Asfaltirali jo bodo na državne stroške. Dolga bo tri kilometre, delali pa jo bodo leto dni. V tem oziru se pač ne moremo primerjati z Italijani v Abesiniji.

Okoli 10.000 ljudi je obbolelo na gripi v vsej severni Dalmaciji. Ta bolezen se je tako zelo razpasla zaradi izredno slabega vremena, s katerim so v letošnji pomlad tudi naši Dalmatinci precej oblagodarjeni. Epidemija gripe traja že dvajset dni. Vse bolnišnice v Šibeniku, Kninu, Zemuniklu in Biogradu na morju so polne.

Italijani v zadnjem času v velikem številu obiskujejo našo jadransko obalo. Tako je te dni prispela v Boko Kotorsko spet večja skupina članov italijanskega Touring kluba. Iz Kotora je odpovala v Cetinje, kjer si je ogledala tamkajšnje znamenitosti.

60 prašičev se je zastrupilo pred kratkim v vasi Lačarac blizu Sremske Mitrovice. Otroci so gnali v prvih lepih spomladenskih dneh prašiče na pašo. Ko so jih prignali domov, so jih hoteli še napojiti. Zato so jih gnali k bližnjemu kanalu. Ko pa so se prašiči napili te vode, so se začeli nenadoma zvijati kot v nekih krčih. Kmalu so tudi vsi do zadnjega poginili. Na ta kraj je prišla kmalu tudi komisija, ki je ugotovila, da je bila voda zastrupljena. Ta kanal vodi od bližnje tovarne »Vardac do Save. Voda je bila etrupena zaradi gotovih snovi, ki so prišle vanjo od omenjene tovarne.

Vojaški bivšega 96. karlovskega polka bodo letos na Binkošti obiskali soško bojišče. Tam bodo počastili spomin na njihove tovariše, ki so padli na bojišču 3. junija bodo z avtomobili potovali na bojišče. V juniju bodo z avtomobili potovali na bojišče. V juniju bodo z avtomobili potovali na bojišče.

Velike kobilice koblice nadlego po Hercegovini ter uničujejo vinograde in posevke. Tamkajšnji kmetje in vinogradniki si na vse načine prizadevajo, kako bi jih ugonobili, toda nimajo nič uspeha. Zato so zaprosili za pomoč na banovini in v kmetijskem ministrstvu. Koblice zalega v teh krajih je že stara stvar. Pred desetimi leti so koblice v okolici Stolca požrle prav vse posevke in uničile tudi trto. Kmetje se zato upravičeno boje, da bi se ta primer letos ponovil.

Osnovna vprašanja naše gledališko-kulturne politike

Pretekli teden je imel režiser in igralec gospod Ciril Debevec pri Slovenskem društvu predavanje o gornjem predmetu. Predavanja se je udeležilo številno občinstvo, posebno mnogo mladine in nekaj vidnih naših kulturnih delavcev. G. Debevec je izvajal približno sledeče misli:

V daljšem uvodu se je najprej pomudil pri splošni duhovni krizi. S poetično koncipiranimi primerami je prikazal poslušalcem strah, ki iz leta v leto vse bolj muči človeštvo, pojav, ki ne prestopa zapleta, malič obsega in vsebino pojmov, ne dovoljuje človeštvu, ki se je prepustilo na slepo deročemu toku, da bi se za hip ustavilo in zamislilo nad grozotnim položajem, v katerega je zašlo: človeštva postaja strah pred razmišljanjem in pred sklepanjem obračunov, ki bi se morali razodeti kot grozotne. Zato si ljudski rod nivoje maši uspeha pred strahotnim položajem, posega po dražljivi za lažno aktivnost, gradi topove in tanke in odrija razglabljanje v nedogled, oborožuje se in koraka, ne razmišlja o bodočnosti. Ta mrzlična zbežnost je postopoma preplavila vse človeštvo, pravih zdravnikov ni, kriza je zašla prav v vse panoge.

Človeka, ki je z vso dušo vdan svojemu poklicu, s trpljenjem nadvaja vse, karkoli ta organizem uklepa, zastruplja, žali in ponižuje. Nekega bolj prizadenejo zunanje bolečine, drugega bolj pretrpeje notranje. Bolečine pa vsakdo občutiva. Tako nekatere bole razmere v gledališčih.

Današnje gledališče je v krizi; moralo je vpasti vanjo, saj je gledališče zrelo časa. Ta bolezen se imenuje: duševna otopelost, hlantanje po učniku, nasilnost sredstev in — v najboljših primerih — deloma bolno, deloma divje iskanje lastnega obraza. Bolezen je zavzela pri gledališču v različnih krajih razne oblike. Svoj neizbrisni pečat dajeta gledališkemu življenju dandanašnji — po predavateljevem mnenju — dve najmočnejši predstavnici vse miselnosti današnjega sveta, demokracija in diktatura. Človeku, ki ve, kaj pomeni svoboda duha za umetniško plodnost in rast vsakega naroda, ne bo težko ugotoviti, da je gledališka bolezen v tistih državah, ki žive po demokratskem duhu, mnogo manjša kot v tistih, kjer prevladujejo druga načela. Po izkušnjah, ki jih doživljamo zadnja leta v filmski produkciji, moramo tej ugotovitvi pritruditi.

Gledališče na vsem svetu danes dela in se bori, mora gibanje, saj gledališče, ki dela avtomatično, gnije. Narod, čigar gledališče hira, mora poiskati pot k zdravljenju in če za to nima sposobnih ljudi, ne dokazuje, da ni vreden zdravega gledališča. Tod je predavatelj krenil k razglabljanju o našem slovenskem gledališču, o njegovih posebnih potrebah in težavah.

Kriza se tudi naše gledališče ni moglo izogniti. Njeni znaki so že bolj kakor laiku vidni opazovalcu, ki dela in živi sredi kritičnega ognjiska. Po več kot desetletnih poskusih zdravljenja se takemu opazovalcu razodevajo viri in vzroki našega gledališkega problema.

Kako Slovenci sploh pojmujejo svoje narodno gledališče? Naše gledališče je staro komaj 50 let in je med vsemi slovanskimi najmlajše. V nesvobodnih razmerah za avstro-ogrske monarhije se ni moglo razvijati, poleg tega pa smo Slovenci po znani potezi svojega značaja, oddajali vsa režiserska in igralska važna mesta čehom. Tako se je — kljub Nučiču in Verovšku — naše gledališče začelo osvobodjati prav za prav šele po vojni, skrajna prav počasi: zdi se, da šele zadnjih deset let lahko s polno upravičenostjo govorimo o slovenskem gledališču. Naše gledališko sporočilo je tedaj najmlajše in najmanjše. In v tem je precejšen vzrok, da našemu narodu kot kulturni celoti pojem Narodno gledališče še ni povsem jasan, da mu je zavest te skupne potrebe še nejasna in slabotna. Poleg drugega imamo že v političnem, teritorialnem in gospodarskem pogledu vprav svojevrstno položaj. Našemu gledališču niso botrovala Muze, narodno-probudne, narodno-obrambne in narodno-vzgojne tendence, pomešane z diletantskim veseljem do igranja in posnemanja. Poleg tega smo najmanjši narod v državi in občutno precejšnje zastopavljene zlasti pri najzornostnejšem, pri gnojnih podporah, ki jih dobiva slovensko narodno gledališče. Državne podpore našemu gledališču precej zastajajo za podporami, ki so jih deležna druga gledališča. Tudi kar zadeva kinematografski dinar, kar zadeva radijsko postajo so drugod mnogo na boljšem kot v Ljubljani. In tudi Državno gledališki prijateljev, ki je bilo pred nekaj leti ustanovljeno, ne more pokazati ne javnosti ne gledališču samemu uspeha. In če sta zavest ter ljubezen do narodnega gledališča razviti že pri ožje »posvečenih« ter pri zastopnikih oblasti tako pomanjkljivo, potem se seveda ne smemo čuditi, če sta pri narodu samem še za stopnjo neznačajnejši. Osnovno vprašanje celotnega pojmovanja je namreč vse bolj odvisno od naših voditeljev, od javnih kulturnih delavcev in inteligence. Ko bodo navedeni vedeli in živo čutili, kaj je to Narodno gledališče, potem ne bo več daleč čas, ko bo zanesljivo prevzel isti duh tudi narod. Potem bo postalo naše gledališče resnično narodno gledališče, narodna ustanova po bistvu in v resnici, ne pa samo bobneč naslov.

Druugo osnovno vprašanje je izbor in sestava gledališkega sporeda. Ta spored je treba sestavljati in presojati po kvaliteti, kvantiteti in tudi po razporeditvi. Kvaliteto določajo v gledaliških podjetjih tri merila: estetsko, idejno in blagajniško ali finančno. Jasno je, da morajo biti sestavi sporeda za Narodno gledališče — zahtevane drugačne meje kot pa pri kakem mestnem ali celo zasebnem podjetju te vrste. Slovensko narodno gledališče ima zaradi svojega položaja še prav posebno, umetniške in moralne dolžnosti, ki jih je treba upoštevati z vso rahločutnostjo, pa tudi z vso strogostjo. Estetsko merilo bi moralo biti pri sestavljanju našega sporeda na prvem mestu. Hrbtenico tega sporeda bi nosila — klasična dela. Posebno natančno je treba izbirati sodobna dela, pri izvirnih dramatskih produktih pa ni treba najstrožje ostajati pri estetskih merilih, ampak malo popuščati, kajti naše gledališče mora na našo mlado slovensko dramatikovo vplivati vzpodbudno in vzgojevalno, ne pa samo kritično; seveda tod merodajni ne smejo pasti v pretiravanje pri popustljivosti. Dolžnost sestavljalec sporeda pa je, da brezpozorno uprizarjajo vsa izvirna dela, ki so po kvaliteti višja kot uprizarjanje dela iz tujega slovstva.

Zelo kočljivo je presojanje sporeda z idejnega vidika. Tu so tri merila: resnična ideja, struparska tendencioznost in politična propagandnost. Naše gledališče bi se moralo odločiti brez slehernega dvoma za prvega. Finančni vidik pri nas ni pridobitni, ampak prav obstojni vidik, drugače kot po drugih gledališčih. Pri nas bi si želeli, da bi bila finančni in umetniški vidik v takem ravnotežju, da zaradi blaginjskih ozirov ne bi preobutno trpel umetniški nivo, zlasti ne a conto raznih »zabavnih« in »lahkih« skrupul. Za kvantiteto bi moralo biti merodajno razmerje delavnih moči, ki jih je pri nas odločno premalo — za visoko število predstav.

Pogoji, ki so odločilni za uspeh gledališkega delovanja, so naslednji: 1. strokovna izobrazba in obrtna izvežbanost, 2. skupinsko-umetniška enotnost in ubranost, 3. fizično zdravje, 4. veselje do dela, 5. zadostnost časa za izdelavo poverjenih nalog.

Vse to je pri nas še zelo penceče poglavje, v katerem pa je najboljstvejši odstavek zmogljivost oseba, ki ga je odločno premalo. Posebno poglavje je tudi občinstvo; pridobivanje občinstva si bomo ohranili s kvalitativnim sporedom, za pridobivanje novega pa pri nas le toliko, da kdo migne z mezinem. Za konec se je predavatelj dotaknil še naše gledališke kritike, kjer je na nedvomen način razkril niz bolelih pomanjkljivosti, ter na ureditev gledaliških gostovanj doma in zunaj.

Številno občinstvo, ki je predavatelju od začeta do kraja sledilo z največjo pozornostjo, je ob sklepu predavanja nagradilo njegova tehtna in informativna izvajanja z obilnim priznanjem.

Slov. Konjice

Slov. Konjice, 2. maja.

Za boj proti jetiki Povprečni odstotek bolnikov v našem okraju je precej visok. Največ jih je med delavstvom, zlasti med poljedelskim, čemur je pogostokrat vzrok pomanjkanje. Zato bo treba predvsem za zboljšanje zdravstvenega stanja pri nas čimprej rešiti vprašanje bolnišnice in težkega položaja poljedelskega delavstva. Opazoma pa zlasti, da vedno bolj posega med naše mlade ljudi jetika. Tudi tu trpi delavska mladina v največji meri. Nevarnost je, da se ta bolezen razširi. Dostikrat so seveda tudi ljudje sami nepazljivi in se zavedo nevarnosti šele tedaj, ko je prepozno. Da bi se ljudstvo seznanilo z načinom boja proti njej, želimo, da protituberkulozno gibanje prične kako društvo, ki se naj v ta namen ustanovi in ki naj ga vsi vneto podpirajo!

Velik izvoz lesa. Te dni je naša krajevna železnica Poljčane-Zreče skoraj preobremenjena z lesom. Sleherni dan se odpelje velike količine lesa, vsajih od 15 vagonov na en dan, kar priča o živahni lesni trgovini. Tudi cene so zadovoljive. Takšnega lesnega prometa v resnici dolgo že ni bilo. Želimo, da bi se lesna trgovina še dvignila.

Sezonski delavci odhajajo v Nemčijo. Te dni je odšlo iz našega kraja 10 sezonskih delavcev na delo v Nemčijo. So to fantje in dekleta revnejših slojev. Žal nam je nekako, da mora mladina odhajati na delo v inozemstvo, saj si tam ne pridobi nikakega premoženja. Kakor izveemo, se jih spet nekaj pripravlja za odhod. Svetujemo jim, naj raje ostanejo doma, kjer si bodo lahko vrezali gotovo enak kos kruha.

Marinovci pri Križevcih. Stavil je za 200 din, da bo toliko vina popil v dveh urah. Kmet je stavo tudi dobil. Nato se je pa lepo odpeljal s svojim vozom domov. Bil je sicer silno pijan, vendar zanj ta stava hujših posledic ni imela. Najbrž ni bil v svojem življenju tokrat prvič pijan.

Za stavo je popil 11 litrov vina neki kmet iz Marinovca pri Križevcih. Stavil je za 200 din, da bo toliko vina popil v dveh urah. Kmet je stavo tudi dobil. Nato se je pa lepo odpeljal s svojim vozom domov. Bil je sicer silno pijan, vendar zanj ta stava hujših posledic ni imela. Najbrž ni bil v svojem življenju tokrat prvič pijan.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometarsko stanje	Temperatura: °C		Relativna vlažnost %	Oblačnost 0-10	Vetar (smer, jakost)	Padavine	
		najvišja	najnižja				mm	vrsta
Ljubljana	764.5	10.°	2.5	66	3	W ₁	0.3	dež
Maribor	764.3	9.2	1.0	80	0	NW ₁	1.0	dež
Zagreb	762.7	11.0	8.0	70	10	NE ₂	—	—
Belgrad	761.1	16.0	7.0	70	10	N ₂	—	—
Sarajevo	761.1	16.0	9.0	90	10	0	0.2	dež
Sušak	761.3	13.0	11.0	70	10	SW ₁	—	—
Split	76.6	13.0	9.0	60	8	0	—	—
Kumbar	760.0	18.0	10.0	80	4	0	—	—
Rab	762.0	11.0	9.0	70	10	S ₂	—	—

Vremenska napoved: deloma oblačno in spremenljivo vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večerj do danes: Večera je bilo ves dan oblačno vreme. Popoldne je ob 16.30 prišel rahlo rosi dež, rosilo je z majhnim presledkom do 20.10. Ob 20.30 se je pričelo jasiti in se je ponoči proti jutru popolnoma zjasnilo. Popoldne je pihal zmeren NE.

Ljubljana danes

Kolektar

Danes, četrtek, 5. maja: Pij V. Petek, 6. maja: Janez.

Mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komolar, Vič-Tržaška c.

Prosvetno društvo Trnovo priredi v nedeljo 29. maja enodnevni avtobusni izlet v Gorico, na Sv. gori, Doberdob in Trst. Prijave se sprejemajo do 10. maja v društvenem domu in v trnovskem župnišču, kjer se dobijo podrobne informacije.

Kraljestvo palčkov v operi. Za proslavo materinskega dne z mladinsko igro »V kraljestvu palčkov«, ki jo priredi Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« v ponedeljek, dne 9. t. m. v operi s sodelovanjem najboljših mladih igral-skih in pevskih talentov vseh ljubljanskih ljud-skih šol, vlada že danes veliko zanimanja. Prireditelji opozarjajo, da so vstopnice že na raz-polog pri dnevnih blagajni v operi. Ta pred-stava je v prvi vrsti namenjena odraslim.

Danes otroška akademija. Ne pozabite kupiti vstopnico za nocojnjo zelo posrečeno in sijajno akademijo ljubljanskih ljudskih šol in otroških vrt-cev. Vstopnice prodaja pisarna »Pax et bonum« v pasazi Francišanske ulice. Akademija se vrši v francišanskem dvorani in se prične ob 19.30. Geslo je »Otrok za otroka«. Vse čisti dohodek gre v prid ravnim ljubljanskim otrokom.

Tivar obleke, vodeča znamka v kakovosti, modri in ceni. Glavna zaloga Anton Brumec, Ljubljana, Prešernova 54, nasproti glavne pošte.

Sola Glasbene Matice ljubljanske se pokaže javnosti z javno produkcijo, ki bo v ponedeljek, dne 9. t. m. ob četrti na 7 zvečer v veliki Filhar-monični dvorani. Spored je izredno zanimiv, na-stopita mladinski zbor, mladinski orkester, ka-kor tudi posamezni instrumentalisti. Podrobnosti slede, danes pa že opozarjamo starše, da pripe-ljejo mladino k javni produkciji.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Četrtek, 5. maja: »Nočna služba«. Red Četrtek. Petek, 6. maja: Ob 15: »Na ledeni plošči«. Dijaška predstava. Globoko nižanje cene. Sobota, 7. maja: »Izpit za življenjcek. Izven. - Znižane cene.

OPERA — Začetek ob 20.

Četrtek, 5. maja: »Don Juan«. Petek, 6. maja: Zaprt. Sobota, 7. maja: »Trubadur«. Premiera. Premierski abonma.

Delo, ki je nenavadno uspešno ter vzbudilo splošno pozornost, je Nušičeva komedija »Pokojnik«. Udarne resnice o sodobni družbi naj-dejo pri občinstvu vselej najzibavnejši odziv, spontano ploskanje dokazuje, da je umel pisa-telj oblikovati življenjske resnice v igro umet-niške vrednosti. Predstava bo drevi izven abo-nmana po znižanih cenah od 20 din navzdol.

Dijaška predstava bo v petek ob 15. uri po cenah od 14 din navzdol. Prvič v tekoči sezoni bodo ponovili Wernerjevo igro »Na ledeni plošči«, ki je imela predlanski največji uspeh. Socialni, družabni in družinski problemi da-našnjega časa so prikazani na učinkovit način. V glavnih vlogah: Saričeva, M. Boltarjeva, Vida Juvanova, Debevec, Jan, Sancin, Gregorin in Skrbinec.

Valo Bratina, član naše drame bo praznoval 13. t. m. 25. letni jubilej umetniškega dela. Bratina spada med naše izrazite karakterne igral-ce z realistično izrazno močjo ter je podal te-kom svojega dela v drami lepo vrsto prirodno zajetih podob. Svoj jubilej bo praznoval v šu-derlovih skečih »Lopovščine«, ki jih bo zrežiral B. Kreft.

Drevi: Grünova »Madame Sans Gene« za red Sreda. Naslovno partijo poje in igra Poli-čeva, nadalje sodelujejo: Peček, Zupan, Janko in Gorski. Delo je duhovito, pisano s francosko lahkonostjo, kateri odgovarjajo tudi glasbeni motivi. Dirigent: ravnatelj Polič.

»Trubadur« v letošnji uprizoritvi nam bo prinesel razveseljivo zasedbo glavne partije. Manrica bo pel naš odlični tenorist Franci, Le-onoro — Oljekopova, Azuceno — Kogejeva, Luno — Janko, Ferranda — Petrovič. Ta me-lo-diozna in popularna opera bo našla med občin-stvom brezdvomno mnogo ljubiteljev, njene znane arije nudijo nosilec glavnih partij hva-ležne in prekrasne pevske naloge. Dirigent dr. Švara.

Iz Legije koroških borcev

Glavni odbor Legije koroških borcev je te dni izgubil s prerano smrtjo uglednega člana Filipa Jurkoviča, katerega je spremilo članstvo Legije na njegovi zadnji poti ter se je v imenu Legije poslovil od njega delegat glavnega odbora, ki je poudarjal, da Legija žaluje ob njegovem grobu ter se mu zahvaljuje za njegovo nesebično delo, ki ga je vršil v usodnih dneh preobrata na skraj-nem severu naše domovine. Želel mu je v imenu organizacije, da mirno počiva v domači zemlji v družbi padlih tovarišev, ki počivajo na viškem po-kopališču.

Nesreče zrakoplovov in njihov vzrok

Velikani zraka so zgoreli - Zakaj? - Naivejši zrakoplov LZ 130 pred dovršitvijo - Helij

V Friedrichshafenu bodo v kratkem dovršili gradnjo najmodernejšega zrakoplova sveta. V LZ 130, kakor se bo imenoval, so uporabili vse najnovejša iznajdbe in odkritja inženirjev in znanstvenih izsledkov zadnjega časa. Novi Zeppelin je plod dela neštetihi strokovnjakov in kakor trdijo, bodo njegova potovanja po ozračju najbolj varna.

Nesreče pretresajo svet. Ena se kopiči na drugo. Voljske, revolucije, vse vrste zapletljivi se odigravajo z mrzlično naglico na listih zgodovine 20. stoletja. Žrtve so ogromne. Toda vse to gre mimo nas še dokaj hitro. Vsako leto pa se pripetijo tudi druge nesreče. Tako se je dogodila pred enim letom nesreča največjega zrakoplova. V nekaj trenutkih je bil uničen zrakoplov Hindenburg. Še niso dodobra uresničili sen, ki ga je človek sanjal, kako križati zrak v neizmerno daljavo, že je bil ta sen razvalina, ničredna razbita ladja. Zavrvelo je zopet po inženirskih laboratorijih. Tedne in tedne so skušali dognati vzrok te nesreče, tedne in tedne so spraševali: Zakaj? Zakaj niso zamenjali raje vodika, ki je gorljiv, z negorljivim helijem? Zakaj sploh gradijo še zrakoplove? Vprašanje za vprašanjem se je gromadilo: Zakaj?

Morda ve samo nekaj ljudi, da Zeppelinovi že 37 let premagujejo zrak in da se še ni do pred enim letom dogodila nobena nesreča. Da, omeniti moramo, da je ob začetku Zeppelinov kumovalo precej zlo znamenje. Predhodnik grofov Zeppelinov je sestavil iz same kovine zrakoplov in se je dvignil v zrak pri Berlinu pred samimi strokovnjaki, da pokaže najnovejši uspeh človekovega uma. Bil je nepopisen pogled na zračnega orjaka. Toda dogodila se je nesreča, ki je še danes nepojasnjena. Vsi lepi načrti so padli v vodo in za nekaj časa je vladalo tatišje.

Konec letečih sanj

V novo dobo stopa grof Zeppelin s svojim zrakoplovom. Ves svet je prisluhnil temu velikemu dogodku in nestrpnost pričakoval uspehov. Prva vožnja ob Renu se je končala nesrečno. Ves svet je sočustvoval ob tem dogodku. In ni minilo dolgo, že je ves nemški narod zbral v javni zbirki toliko, da so začeli z novimi poskusi. Ko je nastopila svetovna vojna, so Zeppelinovi že igrali svojo veliko vlogo, saj sedaj ti zrakoplovi niso bili več leteče sanje, temveč leteča smrt. 87 zrakoplovov je med vojno padlo na zemljo. Zakaj vojni ogenj, vojna sama je uničila to delo. Vsak zrakoplov je pomenil za sovražnika uspeh, pomenil je stopnjo h koncu velike morije.

Nova doba letečih ladij

Ko je angleški zrakoplov R 101 zgorel, je v zrakoplovstvu nastalo novo vprašanje: Treba je dobiti snov, ki je neizgorljiva, treba je helija. Kolikvega pomena je helij za polnjenje zrakoplovov, je bilo nadvse vidno pri nesreči Hindenburga. Helij namreč ni eksploziven. Samo Amerika je danes lastnica helija in ga ne daje nobeni državi. Šele po zadnji nesreči v Lakehurstu je stopilo vprašanje za izvoz helija nekoliko v ospredje. Sedaj grade nov velikanski zrakoplov LZ 130. Prvi zrakoplov, napolnjen s helijem, bo v kratkem nastopil svojo novo pot. To bo delo neštetihihkušenj, v razvoju letalstva nov uspeh, saj bodo uporabili v njem vse izsledke, ki so jih dobili v teku razvoja letalstva.

Prvi bankovci iz igralnih kart

Leta 1684 ni imel guverner Nove Francije — Kanade — več zadosti kovanega denarja, da bi mogel izplačati svoje vojaštvo. Izmisli si je, da bi plačeval kar z igralnimi kartami. Bile so razrezane na štiri dele; na vsakem delu je bila označena vsota, ki naj jo ta del predstavlja, in guvernerjev podpis. Tako je sila pripomogla do iznajdbe prvega bankovca, ki je kljub svoji preprostosti imel popolno veljavo: zanj je vsak lahko dobil določeno vsoto kovancev ozir. zlatnikov.

Brezplačen hotel za 4000 oseb

Argentinijska ima kljub veliki razsežnosti zelo malo prebivalcev, zato je pa tudi imenitna vaba za tiste, ki žive preveč na temnem. Razne izseljenice sprejema Argentinijska menda z odprtimi rokami. V Buenos Airesu imajo velik hotel za novodošle priseljence, kjer se dobi zastoj petdnevna hrana in stanovanje. Med tem časom razkazujejo na filmih lepote argentinske zemlje, razne ugodnosti, ki jih dobiš tu in tam, delo, ki te čaka po raznih pokrajinah, tako da se lahko odločiš, kam boš šel, da ti bo boljše pristojalo. Ko si se torej po petih dneh odločil, te še zastoj prepeljejo v izbrani kraj, tudi v najoddaljenejši del širne republike.

Najlepše darilo je »Poročnik indijske brigade«!

Veselica na ladji.

„Najlepša letošnja ameriška poroka“

Je po mnenju Amerikancev poroka Davida Hearsta, sina ameriškega bogataša Hearsta, s plesalko Hope Chandlerjevo (Houp Cendlerjevo).

Hope Chandler je bila šele 17 letna začetnica, lepa kot vse ostale tovarišice v baletih v »Paradižu«. »Paradiž« je namreč newyorški aristokratski bar, kamor navadno ne hodijo sinovi imenitnih družin izbirati svoje bodoče žene, dasi pravijo, da so v tem baru plesalke bolj varne, kot v vsaki drugi dekliski šoli in zato tudi popolnoma nepokvarjena. Bila je hči preprostih staršev iz revnega dela Newyorka; vse njeno premoženje je sestavljala njena telesna lepota, ki je poleg srednjeoljske izobrazbe tudi največ pripomogla, da je prišla med skupino ameriških lepotic, v »Paradiž«, kjer so jo kmalu oklicali za najlepšo.

David Hearst ima šele 22 let in je najmlajši sin svojega bogatega očeta, ki bi vsekakor raje videl, da bi si sin izbral ženo bolj sebi primerne položaja. Ker pa je oče sam prav tako naredil, kot sedaj njegov sin, da je namreč vzel za ženo gledališko igralko in plesalko, je pač imel nekako usta zavezana, da ni mogel sinu preveč ugovarjati. Kakor večina bogatašev, tako tudi Hearst ne more biti posebno ponosen na svoje sinove, ki se zadovolje z obilno mošnjo svojega očeta. Najstarejši, George, ima 31 let in ne dela nič; 28 letni William je ravnatelj nekega časopisa, 25 letni John kaže sposobnosti za račune, najmlajša dva se pa zabavata, saj ima oče dosti milijonov. Vendar so se začeli že resno majati. Večino svojih časnarskih podjetij je menda Hearst že izročil raznim bankam proti plačilu najemnine.

Naj že bo kakor hoče, mlada zakonca imata vsekakor bolje postlano kakor večina drugih ter sta se pripeljala na ženitno potovanje v Evropo.

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 5. maja: 12 Mojstri lahke glasbe (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 15 Koncertne suite (Radijski orkester) — 15.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Uvod v prenos — 20 Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani: Mozartova opera »Don Juan« — v I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar) — v II. odmoru: Napovedi, poročila.

Drugi programi

Cetrtek, 5. maja: Belgrad-Zagreb: 20 Nar. posmi, 20.30 Simf. konc. — 22.20 Ljubljanski godalni kvartet (samo belgradski postaja) — Praga: 19.35 Lahka gl. — 21.25 Igra, 21. Ork. konc. — Varšava: 20.10 Zab. gl. — 21.35 Komorna gl. — Solija: 19.30 Ork. konc. — 20.45 Vokalni konc. — 21.30 Lahka in ples. gl. — Budimpešta: 19.30 Cig. ork. — 20.30 Pekarjeve skladbe, 22. Plošče, 23.30 Jaz — Trst: Milan: 21 Opera — Rim-Bari: 17.15 Izmenjava programa z Rio de Janeiro, 21 Igra, 21.30 Koncert ljubiteljev glasbe — Dunaj: 20 Prenos iz Predariške, 21.10 Pfitznerjeva simfonija, 22.20 Zab. konc. — Berlin: 20 Ples gl. — Hamburg: 20.10 Leharjeva opereta »Ciganska ljubez« — Lipsko: 20 Družnanska filharmonija — Monakovo: 19.10 Operetni konc. — 21 Šramli in solisti — Strasbourg: 19.30 Klavir.

Berlin - Daljni vzhod v 4 in pol dnevih

V začetku poletnega voznega reda je začel nemški Lufthaus s svojimi potniškimi poleti na 4000 km dolgi zračni poti iz Berlina v Bagdad. Ta dolga pot pomeni v zračnem prometu zopet korak dalje v današnji tehniki. V Bagdadu se priključi ta pot na drugo progo, ki jo upravlja Air-France na progi Marseille—Hanoi. Tako je Daljni vzhod zvezan z Evropo.

13.400 km dolgo progo, to je Berlin—Hanoi, prelete letala v štirih dnevih in pol. Francoska letalska družba uporablja na tej progi letalo najboljših avionskih tipov, in sicer Devotinne 338, ki leti s povprečno hitrostjo 270 km na uro. Potniki imajo na razpolago 8 udobnih naslonjačev, sobo za kadilce, bar, sobo za kartanje. Hitrost poleta bi lahko zvišali, pa z ozirom na lepe pokrajine vozijo bolj počasi, da si potniki lahko ogledajo lepote mest, nad katerimi lete, kakor na primer: Bagdad, Jahapur, Allahabad, Kalkuta, Rangoon.

Ta francoska proga je prvotno segala samo do Saigona, leta 1934 pa je bila podaljšana do Hanoia, kajti tu je lažje dobiti zvezo za Kitajsko. Ko bo pa novi zrakoplov LZ 130 dograjen, potem bo moči potovati po zraku iz Berlina v Hanoi—Hongkong, ki je zvezan s Hanoiem, dalje v San Francisko—Newyork—Frankfurt. Ta pot okoli naše oble bi trajala 25 dni, od tega bi bili v zraku 14 do 15 dni. Te fantastične ugotovitve presegajo celo domišljijo Julesa Vernea.

»Misliš, da sem tako neumen, da bom pustil tu svoje prstne odtise!«

Naročajte in širite
Slovenski dom!

ROBERT LORD

75

POD ČRNO KRINKO

Dvojica, ki je spremljala Eda v avtomobilu, ga je zgrabila in potegnila s sedeža... V trenutku je bil Ed sredi črnih pošasti.

Srdito jih je pogledal, stisnil zobe, nato pa dejal:

»Po stranskih poteh vozite. Vi oprezni krvoloki!...«

»Molči!... Kdo te je kaj vprašal?« se je zadril nanj eden od zakrinkancev.

»Ho, ho, cela vojska samih junakov proti meni samemu!« se je zakrohotal Ed.

»Kmalu te bo minila dobra volja,« se je oglasila druga pošast.

Pri teh besedah se je Ed naglo obrnil, se stresel in stopil čisto blizu temu zakrinkancu.

»Skoda, Cliff, da ne moreš zakrinkati tudi svojega glasu.«

Več ni imel časa spregovoriti, kajti že je pristopil k njemu tretji in udaril Eda po ustih...

Ed v krempljih Ku-Klux-Klana.

Ed se je opotekel. Kmalu bi bil padel na tla. Poguma pa se vseeno ni zgubil. Se naprej je izzival. Bil je nepopisno ogorčen.

»Kdo pa ste vi, junaki? Policija bi to zelo rada zvedela...«

»Je priletel drugi udarec...«

»Črna legija je tolpa strahopetnežev...« se je zadril razdraženi Ed. Hotel se je izmuzniti. Posrečilo se mu je že, da si je osvobodil roke. Že je čutil trohico upanja na rešitev. A navalilo jih je nanj deset. Nastal je strahoten pretep... Ed se je boril izredno hrabro. Tolpi črnih krink se nikakor ni hotelo posrečiti, da bi obvladali raztogotenega Eda... Nekaj jih je že ležalo potolčenih na tleh. Vsak, kogar je Ed dosegel s krepko desnico, se je zvalil brez glasu na zemljo.

V trenutku je bil skoraj čisto prost... Zbral je še posled-

nje moči in se zaletel še v nekaj svojih sovražnikov, da jih je tudi podrl na tla in zbežal v gozd...

Zakrinkanci so jo ubrali za njim, da bi ga ujeli. Bil je že isto na kraju gozdne jase in že se mu je zazdelo, da se mu bo le posrečilo uiti...

Tedaj pa je počil strel iz samokresa... Za njim še drugi... Še nekaj korakov je Ed bežal, nato pa se je opotekel in padel...

Nastala je tišina. Njegovi preganjalci so se ustavili.

Ed se je v strašnih bolečinah zvijal po tleh... Poskušal je vstati... Boril se je z zadnjimi močmi, a je že spet padel vznok. Počasi se je umiril. Lice mu je prebledelo. Skozi usta so začele tiščati krvave pene... Kmalu ni kazal nobenega znaka življenja več... Zakrinkane pošasti so pohitele k njemu. Ena od njih je snela črno krinko. Bil je Nick Stumpas. Pokleknil je na zemljo k Edu ter prislonil uho na njegova prsa.

»Mrtev je,« je v strahu pošepetal Stumpas.

»Končali smo...« se je oglasil nekdo drugi, ki je nosil belo krinko.

»Zdaj moramo hitro domov...«

Kakor strahotne sence so se razšli razbojniki...

Truplo dobrega Eda je ležalo na sredi gozdne jase nepremično...

Tolpa zloglasnih razbojnikov se je brž razbežala...

Na tem strahotnem kraju je ostal samo eden... Stal je nekaj korakov vstran... V roki, ki mu je omahnila, je tiščal samokres, iz katerega je malo prej zažvižgala smrtonosna krogla... Samokresna cev je bila še topla... Ta zakrinkani človek se je bližal korak za korakom Edu, ki je mrtev ležal na tleh. Ko je prišel že čisto blizu njega, je že kar trepetal... Počasi se je spustil na kolena predenj. S tresočim roko ga je začel tipati po obrazu, ki je postajal vedno bolj hladen in spačen...

V hipu se je stresel. Snel je z glave krinko s pošastnim znakom Ku-Klux-Klana in ves v grozi padel preko mrtvega Eda Jacksona...

Bil je to Frank Taylor...!

Ubijalec Frank Taylor!...

Ubijalec svojega edinega prijatelja!...

Ta strašna misel je v trenutku obšla Franka. To bridko spoznanje ga je tiščalo k tlom, k truplu prijatelja Eda... Jokal je kot otrok... Eda je imel vseeno zelo rad...